

„Czy zalewać Kąty? – duże dylematy małego zbiornika wodnego”

Streszczenie referatu

Referat, który zaprezentowano nie był próbą odpowiedzi na postawione w tytule pytanie. Powstał w wyniku dodatkowych zainteresowań tematyką środowiskową, którą napotkano w poszukiwaniu dawnych wyrobisk górniczych na obszarze obecnych Bieszczadów (obecnie województwo podkarpackie, częściowo województwo małopolskie oraz część obszaru obecnej Ukrainy). Poszukiwania te doprowadziły nas na tereny Żmigrodu, Krempnej, Myscowej, gdzie dotknęliśmy zarówno historii, jak i współczesnych problemów środowiskowych związanych z budową zbiornika „Kąty”. Zapewne wiele z tych spraw jest już rozstrzygniętych, inne być może czekają na decyzję.

Zbiornik „Kąty” ma być zlokalizowany na rzece Wisłoka, na terenie gmin Krempna i Nowy Żmigród. Pod względem geologicznym jest to teren Beskidu Niskiego, natomiast pod względem ochrony przyrody zbiornik „Kąty” będzie zajmował część obszaru Magurskiego Parku Narodowego oraz Ostoi Magurskiej (obszar Natura 2000). Oznacza to, że projektowana inwestycja przyczyni się do utraty bezcennych obiektów geologicznych oraz okazów flory i fauny, m. in.: wychodni skalnych czy jaskini tektonicznej na Górze Kamień oraz fliszu karpackiego oraz buczyny karpackiej, jaworzyny górskiej z jęczmikiem, drzewostanów sosnowych czy olszyny na gruntach porolnych, również roślin kwiatowych (goryczka krzyżowa, miecznik dachówkowaty, centuria, kruszczyk błotny, kukułka Fuckska, podkolan biały, dziewięciśń bezłodygowy, kłokoczka południowa), a także owadów (modliszka zwyczajna) i ptaków (puszczyk uralski, orzeł przedni, orlik krzykliwy, bocian czarny).

Oprócz powyższych walorów przyrodniczych należy zwrócić uwagę na walory architektoniczne omawianego obszaru. Projektowany zbiornik wodny swoim zasięgiem pokryje obszar, na którym obecnie występują obiekty zabytkowe. Warto tutaj wymienić, m. in.: wiekowe obiekty (chaty łemkowskie, drewniane spichlerze, sklepienia w piwnicach murowanych misternie wykonywane), ale również nowe zabudowanie (domy jednorodzinne, szkoła w Myscowej), a także obiekty kultu religijnego (cerkiew i dzwonnica w Myscowej,

stare łemkowskie nagrobki, cmentarz z unikalnymi krzyżami: obrządku wschodniego, łacińskiego, krzyże z finezyjnie wykonanymi ozdobami, jedyny żeliwny krzyż).

Biorąc pod uwagę powyższe, można stwierdzić, że po stronie negatywnej utworzenia zbiornika wodnego „Kąty” należy podać: zmniejszenie powierzchni Magurskiego Parku Narodowego oraz obszaru Natura 2000, straty Parku w zespołach roślinnych, straty przyrodnicze związane z likwidacją korytarzy ekologicznych dla ptaków i ssaków, straty w budownictwie i obiektach zabytkowych, straty w infrastrukturze oraz zmniejszenie areałów gruntów rolnych. Natomiast w drodze dedukcji, z pozytywów projektowanej inwestycji, należy wymienić: możliwość retencji wód powodziowych, stabilizację spływu wód na Wisłóce poniżej zbiornika, wzrost atrakcyjności turystycznej regionu, możliwość zaopatrzenia w wodę pitną miasta Jasła, budowę nowej infrastruktury oraz pojawienie się nowych gatunków flory i fauny.

Podsumowując, wybudowanie zbiornika „Kąty” przyniesie ogromne straty w powierzchni, krajobrazie, infrastrukturze oraz faunie i florze, a wykorzystanie tego zbiornika jako rezerwuaru wody pitnej wydaje się wątpliwe.

Na koniec dygresja:

„Epoka złota i błota” jak określono okres burzliwej gorączki naftowej nie przyniosła spodziewanych zysków i nie doprowadziła do znacznego rozwoju tego regionu, jak również jego mieszkańców. Czy dokonamy tego rozwijając białą energetykę kosztem unikalnych wartości przyrodniczych. Przemyślmy to.